

A MI ISKOLÁNK

---

rendezte: **Mona Nicoara & Miruna Coca-Cozma**

Svájc & USA, 2011, 95 perc

román nyelven, magyar felirattal

SZINOPSZIS

Meggátolható-e pénzzel a romák hátrányos iskolai megkülönböztetése? Egy észak-romániai város négy éve: generációs előítéletek, elszalasztott lehetőségek és a csupa jó szándékkal kikövezett utak felderítése a terepen. A film három roma gyerek sorsát követi egy erdélyi kisvárosban, akik bekerültek az iskolai szegregáció felszámolását célul kitűző programba. 2006-ban Alin, Benjamin és Dana a jobb oktatás és az új barátságok reményében a városi iskolában folytatják a tanulást, de kedvüket szegik az alacsony elvárások és az elszigetelődés. A négy éven át forgatott bensőséges portréfilm közelről láttatja a gyerekek világát és megtörhetetlen szellemét, amelyet időről időre próbára tesz az előítélet és a közöny. Személyes történetük olyan általános kérdésekre világít rá, mint a közoktatás intézményesült rasszizmusa és a kilátástalan szegénység. A felkavaró finálé azzal szembesíti a nézőt, hogy a roma gyerekek küzdelmei az égbekiáltó emberi jogsértések fehér könyvében érnek véget. A mi iskolánk lebilincselő, felháborító és keserűes történet hagyományról és haladásról.

MIÉRT ÉRDEMES MEGNÉZNI A FILMET?

A film főszereplői gyerekek, akikkel a diákok könnyen azonosulnak. Az itt felvetett problémák nagyrészt a gyerekek által, gyereknyelven vannak megfogalmazva, ami fiatalabb nézők számára is könnyen érthetővé teszi a látottakat. A történet fontos társadalmi kérdéseket jár körbe, melyek átgondolása alapvető ahhoz, hogy a fiatalok tájékozottak legyenek és felelősségteljes döntéseket hozhassanak. A film feldolgozása során lehetővé válik, hogy olyan összetett fogalmakat ismertessünk meg a tanulókkal, mint a szegregáció, az integráció vagy éppen az esélyegyenlőség. A mi iskolánk kiváló kiindulópontot kínál ahhoz, hogy az Európai Unió működéséről beszélgessünk, és elhelyezzük magunkat, valamint a számunkra otthont adó térséget Európában.

A filmnek az általános emberi jogi felvetések mellett más érdekes vonatkozásai is vannak. Bemutatja a roma kultúra egyes elemeit, kérdéseket vet fel a hagyományos és modern családdal kapcsolatban és vizsgálja a férfi és női szerepek változását.

A hosszú időn át készített, ún. követéses dokumentumfilm egy különleges, nagy türelmet igénylő műfaj. Az anyag alapos elemzése nyomán kiderül, hogy az ilyen mozgóképek készítése milyen kihívásokat tartogat az alkotók számára. A követéses dokumentumfilm módszertanáról, értelméről és a követéses technikával feldolgozható témákról a beszélgetés során érdemes külön is szót ejteni.

KULCSSZAVAK

szegregáció integráció esélyegyenlőség

Európai Unió projektjei iskola oktatás

szegénység társadalmi különbségek hétköznapi rasszizmus

családmodell férfi és női szerepek roma kultúra

JAVASOLT FELDOLGOZÁSI IDŐ

45 perc

A FILM FELDOLGOZÁSÁNAK MENETE

FELVEZETÉS (5 PERC)

Érdeemes a film elemzését a szereplők megismerésével kezdeni. A diákok a gyermek-főszereplők jellemzésével közelebb kerülnek hozzájuk, egyénítik őket. Kiderül, hogy mindhárom karakter önálló személyiség, mindhármuknak saját igényeik vannak. Ez a gondolat jó kiindulási pont ahhoz, hogy elinduljunk a film által felvetett bonyolultabb problémák felé és lehetővé teszi, hogy a történetet közösen értelmezzük.

KIK A FILM FŐSZEREPLŐI?

Milyenek ismerted meg Alint?

Alin a legfiatalabb főszereplő a gyerekek közül. Okos, de öntörvényű kisfiú, aki olykor nem engedelmeskedik a tanároknak. Amikor nem érzi jól magát az iskolában, elszőkik onnan. Nem mindig tartja be a szabályokat, megesis például, hogy lop az osztálytársaitól, mert éhes. Könnyen barátkozik, szeret focizni.

Milyenek ismerted meg Benit?

12 évesen találkozunk először Benivel, akiről az új iskolában kiderül, hogy alig tud írni. Tanulási nehézségeit a tanárok nehezen tudják kezelni, az osztályban a hátsó sorba ültetik, ahol még jobban lemarad. Beni szülei nagyon bíznak a fiúban, akitől azt remélik, hogy a tanulás révén kiemelkedik majd a szegénységből. Beni végül egy speciális iskolába kerül, ahonnan nem mehet rendőri pályára, ahogy azt korábban szerette volna. Az álma, hogy megtanuljon vezetni és legyen egy autója.

Milyenek ismerted meg Danát?

Dana a legidősebb a gyerekek között, a film elején már 16 éves. Nagyon szorgalmas és okos lány, aki kifejezetten szeret tanulni. Iskola után a papnál dolgozik, ahol mindenféle házimunkát végez. Dana nem fejezi be az iskolát, mert férjhez megy, ezt a döntését később megbánja.

A szereplők bemutatása után próbáljuk meg közösen elmondani a film történetét. Vegyük észre, hogy három szereplő ugyanannak az eseménysornak a részese. Ez az esemény sor mindhármuk életét különbözőképpen befolyásolja.

A diákok életkorának és felkészültségének megfelelően előre válasszunk ki néhány fontosabb szempontot, amit közösen feldolgozunk a következő 35 percben. Az óra céljától függően lehetőségünk van bonyolultabb fogalmak bevezetésére (szegregáció, integráció, Európai Unió, korrupció stb.) vagy kevésbé definiáló, inkább etikai szempontú elemzésre.

Mindenképp érdemes kitérni a dokumentumfilm készítésének sajátosságaira is, az alapsabb elemzésen keresztül megismertethetjük és megszerethetjük ezt a műfajt.

FELDOLGOZÁS (35 PERC)

Melyik országban játszódik a film? Játsszódhatna Magyarországon is?

Jellemezd a gyerekek lakóhelyét! Milyen körülmények között élnek itt az emberek?

Honnan tudod, hogy nagyon szegények? *(épületek állapota, öltözékek, vízhiány stb.)*

Hasonlítsd össze a városi iskolát és az új iskolát!

Melyikbe szeretnének járni a gyerekek? Miért?

A feldolgozás első néhány perce arról szól, hogy a diákok tudatosítsák azokat a vizuális és narrációs elemeket, melyek alapján a filmben bemutatott személyekről benyomásaik alakulnak ki. Kiderül, hogy a filmes eszközök segítségével hogyan határozható meg a társadalmi helyzet és mit tudunk meg a környezetről. Ezek feltérképezése fontos ahhoz, hogy magáról a társadalmi problémáról később pontosan beszélhessünk.

SZEGREGÁCIÓ ÉS INTEGRÁCIÓ

Mik a városi iskola előnyei és hátrányai?

Mik az új iskola előnyei és hátrányai?

Te melyikbe íratnád be a gyerekedet, ha választhatnál? Miért?

Hogyan támogatja az Európai Unió az iskolát? Mik a támogatás feltételei?

(Esetleg ki lehet térni erre is: Mit tudsz az Európai Unióról? Tudsz-e a környezetedből olyan kezdeményezést, amit az Európai Unió támogat?)

A helyzet megismerése után rátérhetünk a mélyebb elemzésre és az új fogalmak bevezetésére. A megbeszélés során fontos, hogy a diákok életkorának megfelelő, számukra érthető kifejezéseket használjunk, amennyiben bizonytalanságot érzünk, ne sajnáljuk az időt arra, hogy egy-egy fogalmat alaposabban átbeszéljünk.

GONDOLKODJ KRITIKUSAN

Miért döntenek úgy a tanárok, hogy a frissen érkezett roma gyerekeket a többiekől elkülönítve oktatják? *(Idősebb diákoknál itt be lehet vezetni a „szegregáció”, annak ellentétéként pedig az „integráció” fogalmát)*

Működik ez a megoldás?

Szerinted jó döntést hozott az iskola vezetése, amikor külön osztályba sorolta a diákokat? *(igazgató és tanárok véleménye az integrációról)*

Miért épül ilyen lassan a falusi iskola? Ha az EU az integrációt támogatja, miért építenek olyan iskolát EU pénzből, amibe csak roma gyerekek járnak majd?

(polgármester szerepe, tudatos szegregáció, korrupció gyanúja)

Szerinted jó döntést hoztak, amikor a diákokat a „speciális iskolába” helyezték át?

Te hogyan oldottad volna meg a helyzetet?

Amennyiben hevesebb vita alakulna ki a diákok között, próbáljuk meg a vitát fókuszálni, amiben segíthet, ha gyakran visszatérünk a film konkrét példáihoz.

SAJÁT VÉLEMÉNYEK

A vitában emellett a következő általános kérdéseket érinthetjük:

Miért vannak lemaradva a filmekben bemutatott gyerekek a tanulásban?

(szegénység, korlátozott hozzáférés az eszközökhöz és a tananyagokhoz, korábbi rossz oktatási körülmények stb.)

Tudsz még olyan a csoportokat mondani, akik gyakran hátrányos megkülönböztetésben részesülnek napjainkban? (fogyatékkal élők, más etnikai csoportok, vallási kisebbségek stb.)

Te tapasztaltál már hasonlót valaha?

Mit tehetünk a megkülönböztetés ellen?

A kérdéskör végére érve hangsúlyozzuk, hogy a diákok az életkörülményeik miatt nem teljesítenek olyan jól, mint a társaik, nem pedig a származásuk miatt vagy azért, mert rosszabb képességűek. A téma kulcsfogalma az esélyegyenlőség. Felsőbb éves diákoknál magát a szót is be lehet vezetni, kisebbségnél körülírással jussunk el eddig.

MILYEN A JÓ ISKOLA?

Képzeld el, hogy milyen lenne egy ideális iskola! Milyen lenne ennek az iskolának az épülete? Hogyan zajlana itt az oktatás?

Ez a kérdéssor lazább, enyhíti a korábban tárgyalt témák feszültségét. A feldolgozás bármelyik pontján rátérhetünk, ha úgy érezzük, hogy szükség van a téma komolyságának oldására. Adott esetben a feldolgozást lezáró témának is ideális. Próbáljuk meg elérni, hogy a diákok bátran fogalmazzák meg véleményüket és használják a fantáziájukat. Az sem gond, ha kritikai észrevételeket tesznek saját iskolájukra, próbáljuk ezeket a megjegyzéseket ötletadó, építő kritikává fejleszteni.

VÁLTOZÓ TÁRSADALMI SZEREPEK

A film Dana esetén keresztül a tradicionális és modern családi szerepek közötti feszültségre is kitér. Érdeemes ezt alaposabban is megvizsgálni és kulturális adalékokkal kiegészíteni.

NEMI SZEREPEK ÉS ELVÁRÁSOK

Miért hagyja ott Dana az iskolát?

Szerinted jól döntött?

Ő hogyan értékeli a döntését később?

Milyen véleményen vannak Dana szülei?

(„nagy szégyen lenne”, ha a lány feleségként iskolába járna - vajon miért mondják ezt?)

Milyen a fiúk és a lányok helyzete a filmben látható közösségben?

Mi volt a nők és a férfiak szerepe régen a családokban?

Hogyan változtak meg ezek a szerepek az elmúlt évtizedekben? Mi a véleményed erről?

Tudsz más területeket is mondani, ahol gyakran különböző megítélés alá esnek a nők és a férfiak?

A beszélgetést színesíthetjük a roma közösségre vonatkozó érdekes információkkal – romák száma Magyarországon, a családi kötelek fontossága, roma kultúra (öltözék, hagyományok stb.) Fontos azonban, hogy a problémát ne tekintsük csak a romákra jellemzőnek. Hangsúlyozzuk, hogy a nők és férfiak megítélése más területeken is különböző lehet, a nők sok szempontból hátrányban vannak, egyenlőtlen esélyekkel indulnak (pl. nők alacsony száma a magyar parlamentben, felsőbb éves diákokkal kitérhetünk az „üvegplafon” jelenségére is).

DOKUMENTUMFILMES SZEMPONTOK ALAPJÁN TÖRTÉNŐ ELEMZÉS

A *mi iskolánk* viszonylag hosszú, 4 éves időtávot átfogó dokumentumfilm. A módszert, mellyel készült, „követéses” filmkészítésnek nevezzük. Ilyenkor az alkotók először felismerik a témát, majd hosszabb időn keresztül megfigyelőként dokumentálják a történet fejlődését. A filmesek nem avatkoznak a szereplők életébe, lehetőség szerint minél inkább a háttérben maradnak. A diákokkal beszélhetünk arról, hogy milyen témákat érdemes ezzel a megközelítéssel feldolgozni. Érdemes kitérni rá, hogy az ilyen dokumentumfilmek készítése az alkotóktól nagy türelmet és kitartást kíván, és számos nehézséget tartogat, ami még különlegesebbé teszi ezeket a filmeket.

HOGYAN KÉSZÜLT A FILM?

Mi jelzi a filmben az idő múlását? *(tanérvnyitó és tanérvzáró, az évszakok változása, kiírják az évszámokat, a gyerekek egyre idősebbek lesznek stb.)*

Mit jelent az, hogy a rendező „követi” a szereplőit? Miért fontos az, hogy végig csak megfigyelő maradj?

Mi izgalmas ebben a módszerben? Tudhatja-e a rendező, hogy mi lesz a történet vége?

Mi az, mit nem tudhatott előre a rendező a történetből?

(pl. Alin szökése az iskolából, Dana házassága)

Van ötleted arra, hogy a saját környezetben miről lehetne ezzel a módszerrel dokumentumfilmet készíteni?

LEZÁRÁS (5 PERC)

Foglaljuk össze, hogy mit tanultunk a történetből és hangsúlyozzuk, hogy ez a film aktuális témákat vet fel, a térségünkben létező problémákat mutat be. A lezárással érzékenyíthetjük a diákokat a hasonló helyzetek iránt, és felhívhatjuk a figyelmet arra, hogy ilyen szituációkban érdemes aktívan cselekedni, közös gondolkodással jó megoldásokat keresni.

Mit gondolsz, mi van most a filmben látott szereplőkkel?

Mivel foglalkoznak és hogyan élnek most?

Jól vagy rosszul zárult ez a történet?

Hogyan zárulhatott volna jól a történet? Mit kellett volna tenni ehhez az iskolaigazgatónak / a tanároknak / a szülőknek?

TOVÁBBI OLVASMÁNYOK

Befogadó oktatással az iskolai szegregáció ellen Európában. Állásfoglalás.
Európa Tanács: 2017.

Havas Gábor – Kemény István – Liskó Ilona: Cigány gyerekek az általános iskolákban.
Oktatáskutató Intézet – Új Mandátum Könyvkiadó: Budapest, 2002.

Havas Gábor – Liskó Ilona: Szegregáció a roma tanulók általános iskolai oktatásában.
Kutatási zárótanulmány. Kutatás közben 266. Felsőoktatási Kutatóintézet: Budapest, 2005.

Vargáné Mező Lilla: Inkluzív nevelés – Az integrált oktatás jogi háttere.
Kézikönyv a pedagógusképző intézmények számára. SuliNova Közoktatás-fejlesztési
és Pedagógus-továbbképzési Kht.: Budapest, 2006.

Roma Oktatási Alap. Romaeducationfund.org

Director/Producer Mona Nicoara.
Photo credit: Edwin Rekosh

Co-Director/Co-Producer Miruna
Coca-Cozma. Photo credit: TSR

Director of Photography Ovidiu Marginean.
Photo credit: Mona Nicoara

Editor Erin Casper.
Photo credit: Tanya Braganti